

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 599/2020-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Csp 23/2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

Sťažnostná argumentácia a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. novembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Csp 23/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia podali na okresnom súde 20. februára 2017 určovaciu žalobu o spotrebiteľskom úvere. Podľa sťažovateľov bol okresný súd dlhodobo nečinný, ani po viac ako 3 rokoch a 9 mesiacoch nebolo rozhodnuté o náhrade trov konania a vec nie je právoplatne skončená. V napadnutom konaní rozhodol okresný súd rozsudkom, ktorý sťažovatelia 14. januára 2019 napadli odvolaním, pretože „... nesúhlasili so závermi prijatými v rozsudku“. Podľa názoru sťažovateľov je Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) absolútne nečinný a vo veci nerozhodol aj napriek tomu, že má k dispozícii ich odvolanie a vyjadrenie protistrany z 12. februára 2019, a to „ani po tom, čo v konaní... ubehlo už 1 rok a 7 mesiacov.“.

3. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietajú nesústredenosť, nehospodárnosť a nekoordinovanosť spojenú s neefektívnym prístupom okresného súdu k prejednaniu merita veci, ktorých následkom je „doslova absurdné porušovanie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa sťažovateľov spis na okresnom súde „momentálne spočíva, a nepribližuje sa k vydaniu právoplatného rozhodnutia, a teda takéto konanie (i) nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty medzi sporovými stranami (ii) je zjavne nehospodárne a to najmä s poukazom na celkovú dĺžku konania, ako aj (iii) náklady na právne zastúpenie s tým spojené, a v neposlednom rade (iv) s vysokou mierou pravdepodobnosti konanie neskončí ani v najbližšej dobe, čím sa opäť posúva časový horizont odstránenia právnej neistoty medzi sporovými stranami v tomto konaní.“.

4. Podľa sťažovateľov mal okresný súd dostatok času, aby vec bola už v súčasnosti právoplatne skončená, a sú tiež presvedčení, že ústavnému súdu dostatočným spôsobom preukázali, že okresný súd a krajský súd svojím konaním a postupom prispeli a stále prispievajú k zbytočným prietahom, čím dochádza k porušovaniu ich označených práv. V ústavnej sťažnosti zároveň sťažovatelia poukazujú na rozsiahlu judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v oblasti zbytočných prietahov v konaní a dávajú ústavnému súdu „návrh“ na výpočtový základ pre určenie primeraného finančného zadosťučinenia v ich veci.

5. V petite ústavnej sťažnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd ich ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa 1 na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, postupom a konaním Okresného súdu Košice II v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 17Csp/23/2017 porušené bolo.

Základné právo sťažovateľa 2 na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, postupom a konaním Okresného súdu Košice II v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 17Csp/23/2017 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Košice II, aby v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 17Csp/23/2017 konal bez zbytočných prietahov a vec v primeranej lehote prejednal.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi 1 primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2 500,00 EUR, ktoré je Okresný súd Košice II povinný uhradiť sťažovateľovi 1 do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi 2 primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2 500,00 EUR...

Porušovateľ (Okresný súd Košice II je povinný nahradiť spoločne a nerozdielne sťažovateľovi 1 a sťažovateľovi 2 náhradu trov konania a náhradu trov právneho zastúpenia, a to vo výške 900,58 Eur...“

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd

skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom alebo rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch.

13. Podľa čl. 47 charty každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Predmetom preskúmania konania o ústavnej sťažnosti sťažovateľov je opodstatnenosť argumentácie, ktorou sťažovatelia odôvodňujú porušenie práv zaručených ústavou, listinou, dohovorom a chartou v časti týkajúcej sa prerokovania veci bez zbytočných prietáhov, resp. prejednaná záležitosť v primeranej lehote, a to v kontexte s nečinnosťou a neefektívnym postupom okresného súdu v napadnutom konaní, v ktorom vystupujú sťažovatelia v procesnom postavení žalobcov. V odôvodnení ústavnej sťažnosti sťažovatelia namietajú aj nečinnosť krajského súdu v odvolacom konaní.

15. Vzhľadom na viazanosť návrhom na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde) ústavný súd pri predbežnom prerokovaní posudzoval označené porušenie práv sťažovateľov vo vzťahu k tomu porušovateľovi, ktorého označili v záhlaví ústavnej sťažnosti a zároveň v petite v časti navrhovaného vyslovenia porušenia označených práv. Teda jednoznačne vo vzťahu k okresnému súdu v napadnutom konaní.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru ESĽP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť

a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne (IV. ÚS 90/2010, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

17. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu alebo iného štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza v zásade až právoplatným rozhodnutím súdu alebo štátneho orgánu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017).

18. Ochrana základnému právu na konanie bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany k porušeniu označených práv ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (napr. IV. ÚS 637/2013, II. ÚS 518/2014, II. ÚS 176/2019).

Ak v čase, keď ústavná s'ťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nedochádzalo k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd s'ťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej s'ťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. II. ÚS 55/02, IV. ÚS 223/2010, III. ÚS 462/2017, IV. ÚS 149/2018, II. ÚS 464/2018). Tento právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESĽP (Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 62 a 63; Mazurek proti Slovenskej republike, rozsudok z 3. 3. 2009, s'ťažnosť č. 16970/05).

19. Pri s'ťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) zjavná neopodstatnenosť s'ťažnosti môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných priet'ahoch (napr. IV. ÚS 434/08, I. ÚS 455/2014, IV. ÚS 201/2018, I. ÚS 210/2018), prípadne ak argumenty v s'ťažnosti s'ťažovateľa nepreukázali v čase podania s'ťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného

práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015). Dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by ústavný súd mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05, II. ÚS 272/06).

20. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje aj na rozhodovaciu prax a judikatúru ESĽP v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69; Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

21. V napadnutom konaní ústavný súd zistil na základe súčinnosti s okresným súdom, že vo veci žaloby sťažovateľov rozhodol okresný súd rozsudkom z 19. augusta 2018 tak, že žalobu zamietol a priznal žalovanej strane nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

O podanom odvolaní sťažovateľov rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 2 Co 225/2019 zo 16. júla 2020, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 3. septembra 2020.

22. Z uvedeného vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už okresný súd svojím postupom v napadnutom konaní nemohol porušovať základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže napadnuté konanie vedené okresným súdom bolo v tom čase už právoplatne skončené a právna istota sťažovateľov v súvislosti s konaním o ich žalobe už bola nastolená. Táto skutočnosť v súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu zakladá dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

23. Pozornosti ústavného súdu neušlo, že sťažovatelia v čase podania ústavnej sťažnosti mali vedomosť o tom, že krajský súd o ich odvolaní už právoplatne rozhodol. V okolnostiach posudzovanej veci sa teda javí ústavná sťažnosť sťažovateľov ako účelová.

24. Na základe uvedených dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

25. Pokiaľ ide o označený čl. 47 charty, ústavný súd, vychádzajúc z argumentácie sťažovateľov, že k jeho porušeniu, resp. tam obsiahnutých princípov došlo v spojení s ostatnými označenými právami (podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru), konštatuje, že predpokladom vyslovenia porušenia označeného článku charty je zistenie, že došlo k porušeniu práva alebo slobody zaručeného právom Únie. Keďže ústavný súd takéto sťažovateľmi namietané porušenie nezistil, bolo potrebné aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietnuť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

26. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľov bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími ich požiadavkami uvedenými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu